

Háskóli Íslands	09.10.16 Línuleg algebra og tölfraði	Raunvísindadeild
Föstuudagur	12. desember 2003	kl 13:30-16:30
Leyfileg hjálpargögn: Glósur, bækur og reiknivélar	Athugið að fartölvur eru ekki leyfðar.	Vægi dæma er gefið: 100 stig teljast full lausn, en alls eru stigin fleiri.

Notið 5% marktækniröfu nema annað sé tekið fram. Munið að taka skýrt fram núlltilgátur og gagntilgátur þar sem það á við.

Eftirfarandi fylki $\mathbf{X}$ og vigur $\mathbf{y}$ verða notuð í dæmum 1-3:

$$\mathbf{X} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad \mathbf{y} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \\ 4 \\ 5 \end{bmatrix}$$

- (10)** Finnið þann vigur, $\hat{\beta}$ sem lágmarkar $\|\mathbf{y} - \mathbf{X}\hat{\beta}\|^2$.
- (10)** Gefið dálkvigrum fylkisins $\mathbf{X}$ nöfnin $\mathbf{u}$, $\mathbf{v}$ og $\mathbf{w}$ og finnið hornréttan einingargrunn fyrir spann þeirra vigra, $V = sp(\mathbf{u}, \mathbf{v}, \mathbf{w})$.
- (5)** Finnið þann vigur, $\hat{\mathbf{y}}$, sem er næstur $\mathbf{y}$ meðal allra vigra í V .
- (10)** Finnið eigingildi fylkisins

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 1 & 3 & 1 \\ 2 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

- (15)** Teiknið mynd og nýtið hana til að finna þau gildi, x og y , sem hámarka $z = y - x$ með tilliti til

$$\begin{aligned} x + 2y &\geq 2 \\ x &\leq 2 \\ 4x + 3y &\leq 12 \\ 5x - 3y &\geq -3 \\ x &\geq 0 \\ y &\geq 0 \end{aligned}$$

Munið að rökstyðja svarið.

- (10)** Gerðar voru mælingar á hæð trjáa (y_{ij}) á 2 mismunandi stöðum (i) á landinu, 3 mælingar (j) á hverjum stað. Táknið staðaráhrif sem frávik frá meðaltali (μ) með α_i að viðbættum áhrifum vegna hitastigs (mælt sem "gráðudagar"), x_{ij} .

Setjið nákvæmlega fram á fylkjaformi líkan fyrir samvikagreiningu þar sem hæð trjáa er spáð með staðaráhrifum og hitaáhrifum. Notið tölur eða tákni eftir því sem við á til að sýna öll stök í öllum vigrum eða fylkjum.

7. (20) Mælingar eru gerðar á einstaklingum sem hafa orðið fyrir áfalli. Mælingar fyrir hvern einstakling eru teknar saman í staðlaða heildareinkunn fyrir ásigkomulag og mynda mælikvarða á úthald eða þol. Úrtak 5 slíkra einstaklinga gaf mælingarnar 85, 94, 97, 89, 101.

(a) Heilbrigður einstaklingur fær að meðaltali einkunnina 100, sem er viðmiðun í kerfinu. Er hægt að fullyrða að áfallið leiði til minnkunar á úthaldi?

(b) Eftir 5 mánaða endurhæfingu voru sömu einstaklingar mældir aftur og fengust þá niðurstöðurnar 84, 96, 102, 88, 105. Hefur endurhæfingin haft áhrif?

(c) Stærri könnun meðal 49 einstaklinga leiddi í ljós að 38 fengu hærri einkunn eftir endurhæfingu en fyrir. Er þetta marktæk breyting?

8. (10) Teiknið fall sem vex línulega frá $f(0) = 0$ upp í $f(1) = k$ og minnkar síðan línulega úr $f(1) = k$ í $f(3) = 0$. Utan bilsins $(0, 4)$ er $f(x) = 0$.

(a) Hvað þarf k að vera til að f sé þéttifall?

(b) Ef X er hending með þéttifallið f , hvað er þá $P[X \geq 2]$?

9. (10) Á kennsluvefnum voru tekin út fyrsta og síðasta svar hvers nemanda við spurningu úr hverjum fyrirlestri. Fyrir hverja spurningu fæst svarið 0 eða 1. Nemendur fengu að meðaltali einkunnina 0.53 við fyrstu spurningu í hverjum fyrirlestri en 0.77 fyrir þá síðustu. Meðaltölin eru byggð á 1539 svörum, hvort fyrir sig.

(a) Prófið hvort munurinn er marktækur og túlkið niðurstöðuna?

(b) Hverjar eru forsendur prófsins og standast þær?

10. (30) Kanna skal hvernig mælingar í vigrinum $\mathbf{y}$ tengist stýribreytum í vigrunum $\mathbf{x}$, $\mathbf{w}$ og $\mathbf{z}$. Sérstakur áhugi er á að kanna tengsl $\mathbf{y}$ við allar breytur og að kanna hvort lýsa megi $\mathbf{y}$ með $\mathbf{x}$ einu og sér.

Til að prófa þetta eru gefnar tvær R skiparnir, annars vegar

fmF<-lm(y~w+z+x)

til að meta $y_i = \alpha + \beta w_i + \gamma z_i + \delta x_i + \epsilon_i$ (stórt líkan) og hins vegar

fmR<-lm(y~x)

til að meta $y_i = \alpha + \delta x_i + \epsilon_i$ (minna líkan). Gert er ráð fyrir óháðum normaldreifðum frávikum.

Líkönin eru síðan greind með nokkrum R skipunum, eins og fram kemur á næstu síðu.

Munið að rökstyðja svörin með tilvísun í tiltekna(r) tölu(r) í úttakinu.

- (a) Er nauðsynlegt að hafa x í lokallíkaninu?
- (b) Er nauðsynlegt að hafa z í lokallíkaninu?
- (c) Hvert er matið á δ í stóra líkaninu?
- (d) Hvað er MSE í stóra líkaninu?
- (e) Hvað er $SSTOT$?
- (f) Hvert er óvissumatið á γ (þ.e. $\hat{\sigma}_\gamma$)?
- (g) Er nóg að spá y með x eingöngu?
- (h) Hvað er SSE í litla líkaninu?

```
> anova(fmF)
```

```
Analysis of Variance Table
```

```
Response: y
```

	Df	Sum Sq	Mean Sq	F value	Pr(>F)
w	1	3269.6	3269.6	1270.204	< 2.2e-16 ***
z	1	55.7	55.7	21.654	0.0001364 ***
x	1	39.0	39.0	15.148	0.0008407 ***
Residuals	21	54.1	2.6		

```
---
```

```
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

```
> anova(fmR, fmF)
```

```
Analysis of Variance Table
```

```
Model 1: y ~ x
```

```
Model 2: y ~ w + z + x
```

	Res.Df	RSS	Df	Sum of Sq	F	Pr(>F)
1	23	214.016				
2	21	54.056	2	159.960	31.071	5.311e-07 ***

```
---
```

```
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

```
> drop1(fmF, test="F")
```

```
Single term deletions
```

```
Model:
```

```
y ~ w + z + x
```

	Df	Sum of Sq	RSS	AIC	F value	Pr(F)
<none>			54.056	27.279		
w	1	156.054	210.110	59.219	60.6250	1.268e-07 ***
z	1	3.906	57.962	27.023	1.5173	0.2316384
x	1	38.993	93.048	38.856	15.1481	0.0008407 ***

```
---
```

```
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

```
> summary(fmF)
```

```
Call:
```

```
lm(formula = y ~ w + z + x)
```

```
Residuals:
```

Min	1Q	Median	3Q	Max
-2.4341	-1.4062	0.2688	1.1839	2.6240

```
Coefficients:
```

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	4.3381	1.6857	2.574	0.01771 *
w	6.8344	0.8778	7.786	1.27e-07 ***
z	-1.4251	1.1569	-1.232	0.23164
x	0.9825	0.2524	3.892	0.00084 ***

```
---
```

```
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

```
Residual standard error: 1.604 on 21 degrees of freedom
```

```
Multiple R-Squared: 0.9842,    Adjusted R-squared: 0.9819
```

```
F-statistic: 435.7 on 3 and 21 DF,  p-value: < 2.2e-16
```